

บทที่ 3

วัสดุ อุปกรณ์และวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาพืชผักพื้นเมืองในจังหวัดกาญจนบุรี มีวัสดุอุปกรณ์ และวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

วัสดุอุปกรณ์การศึกษา

1. อุปกรณ์การเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้
 - 1.1 แผงอัดพรรณไม้ ขนาด 30 x 45 ซม. และเชือก ใ้ตะเกียงสำหรับมัดแผง
 - 1.2 กระดาษหนังสือพิมพ์
 - 1.3 กระดาษถูกฟูก
 - 1.4 กรรไกรตัดกิ่งไม้
 - 1.5 ถุงพลาสติกและยางรัด
 - 1.6 ป้ายสำหรับผูกพันธุ์ไม้
 - 1.7 ไม้บรรทัด
 - 1.8 ดินสอคำ
 - 1.9 ขวดสำหรับเก็บตัวอย่างดอง
 - 1.10 สมุดบันทึกข้อมูลในภาคสนาม
 - 1.11 แว่นขยาย
 - 1.12 กล้องถ่ายรูป พร้อมฟิล์มสีและฟิล์มตไลด์
2. อุปกรณ์การเตรียมตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง
 - 2.1 นำยาอบพันธุ์ไม้เพื่อกันแมลงและเชื้อรามีส่วนผสมดังนี้
 - 95% Ethyl alcohol 5 ลิตร
 - Mercuric chloride 75 กรัม
 - 2.2 กระดาษแข็งสีขาว ขนาด 30 x 42 ซม.
 - 2.3 กระดาษปกสีขาว ขนาด 30 x 42 ซม.
 - 2.4 กระดาษปกสีน้ำตาลขนาด 30 x 42 ซม.

- 2.5 กาวผสมระหว่างกาวลาเท็กซ์และกาวน้ำ อัตราส่วน 1:1
 - 2.6 แผ่นป้ายบันทึกข้อมูล
 - 2.7 เข็มและด้าย
 - 2.8 อุงทราย
3. อุปกรณ์การทำตัวอย่างดอง
 - 3.1 75 % Ethyl Alcohol ผสม glycerine เล็กน้อย
 - 3.2 ขวดดองขนาดต่างๆ
 - 3.3 แผ่นป้ายบันทึกข้อมูล
 4. อุปกรณ์การศึกษาตรวจหาชื่อวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ
 - 4.1 กล้อง dissecting microscope
 - 4.2 เข็มเขี่ย
 - 4.3 ไขมีดโกน
 - 4.4 เอกสารต่างๆ ทางพฤกษอนุกรมวิธาน
 - 4.5 ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง (Herbarium specimen) จากพิพิธภัณฑ์พืช ศ. กสิณ สุวตะพันธุ์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (BCU)

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร

ทำการศึกษาดูกรอบและรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับการสำรวจศึกษาทางด้านอนุกรมวิธานของพืชผักพื้นเมืองในประเทศไทย และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนิดพืชผักพื้นเมือง แหล่งที่พบ ส่วนที่นำมาใช้รับประทาน

2. กำหนดพื้นที่ที่จะทำการศึกษา

เลือกพื้นที่ ของจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ลักษณะภูมิประเทศ และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่เป็นตัวกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา โดยเลือกทำการศึกษาใน 9 อำเภอจาก 13 อำเภอ ของจังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

เขตที่1	เขตที่2	เขตที่3
1. อ. ทองผาภูมิ*	1. อ.พนมทวน*	1. อ. ท่าม่วง
2. อ. ศรีสวัสดิ์*	2. อ.หนองปรือ*	2. อ. เมือง*
3. อ. ไทรโยค*	3. อ. บ่อพลอย	
	4. อ.ห้วยกระเจา	

เขตที่ 1 บริเวณที่เป็นป่าและภูเขาสูง

เขตที่ 2 บริเวณที่ราบสลับเนินเตี้ยๆ

เขตที่ 3 บริเวณที่ราบลุ่มมีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์

* มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่

3. การสำรวจและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ตลอดระยะเวลาการดำเนินการศึกษาวิจัยออกเก็บตัวอย่างพืชและรวบรวมข้อมูลเฉลี่ยเดือนละ 2-3 ครั้ง รวมทั้งหมดประมาณ 75 ครั้งมีวิธีการดังนี้

3.1 สำรวจชนิดพืชผักพื้นเมืองที่นำมาใช้เป็นอาหารในช่วงฤดูกาลต่างๆ โดยการสอบถามข้อมูลจากชาวบ้านในเขตอำเภอที่ทำการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชนิด ลักษณะ สภาพนิเวศวิทยา ส่วนที่ใช้รับประทานเป็นอาหาร วิธีการประกอบอาหารและสถานที่ที่จะไปเก็บตัวอย่างพืชผักชนิดนั้นๆ

3.2 สำรวจข้อมูลพืชผักพื้นเมืองจากตลาดในท้องที่อำเภอที่ทำการศึกษา ซึ่งชาวบ้านจะนำพืชผักพื้นเมืองมาจำหน่าย

3.3 บันทึกภาพสีและภาพสไลด์สีไปรุ่งแสง ส่วนที่ใช้เป็นอาหาร และลักษณะต่างๆ ไปของพืชผักพื้นเมือง

4. การเก็บตัวอย่าง

4.1 เก็บรวบรวมพืชผักพื้นเมืองชนิดต่างๆ ที่มีส่วนประกอบที่สำคัญครบสมบูรณ์ และจัดทำเป็นตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งหรือตัวอย่างดองเพื่อเก็บรักษาไว้ ณ พิพิธภัณฑ์พืช ศ. กสิณ สุวตะพันธุ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ศึกษาลักษณะ ทางสัณฐานวิทยาของพืชผักพื้นเมืองแต่ละชนิด

- 5.2 ตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องของพืชผักพื้นเมืองแต่ละชนิด โดยการใช้อักษรทางพฤกษอนุกรมวิธานของประเทศไทย และภูมิภาคใกล้เคียง
- 5.3 ทำการตรวจสอบเปรียบเทียบตัวอย่างที่เก็บได้กับตัวอย่างในพิพิธภัณฑ์พืช
- 5.4 จัดทำคำบรรยายลักษณะของพืชแต่ละชนิด โดยใช้ศัพท์พฤกษศาสตร์ ที่เป็นศัพท์บัญญัติ (ราชบัณฑิต 2541) บันทึกสภาพนิเวศวิทยา ส่วนที่ใช้และวิธีการนำมาประกอบอาหาร แหล่งที่พบและ ระยะเวลาการออกดอก
- 5.5 ตรวจสอบชื่อพื้นเมือง ชื่อสามัญของพืชแต่ละชนิด จากหนังสือ “ชื่อพรรณไม้เมืองไทย (ชื่อพฤกษศาสตร์- ชื่อพื้นเมือง)” (เต็ม สมิตินันท์, 2523)

6. การจัดทำตัวอย่างพันธุ์ไม้

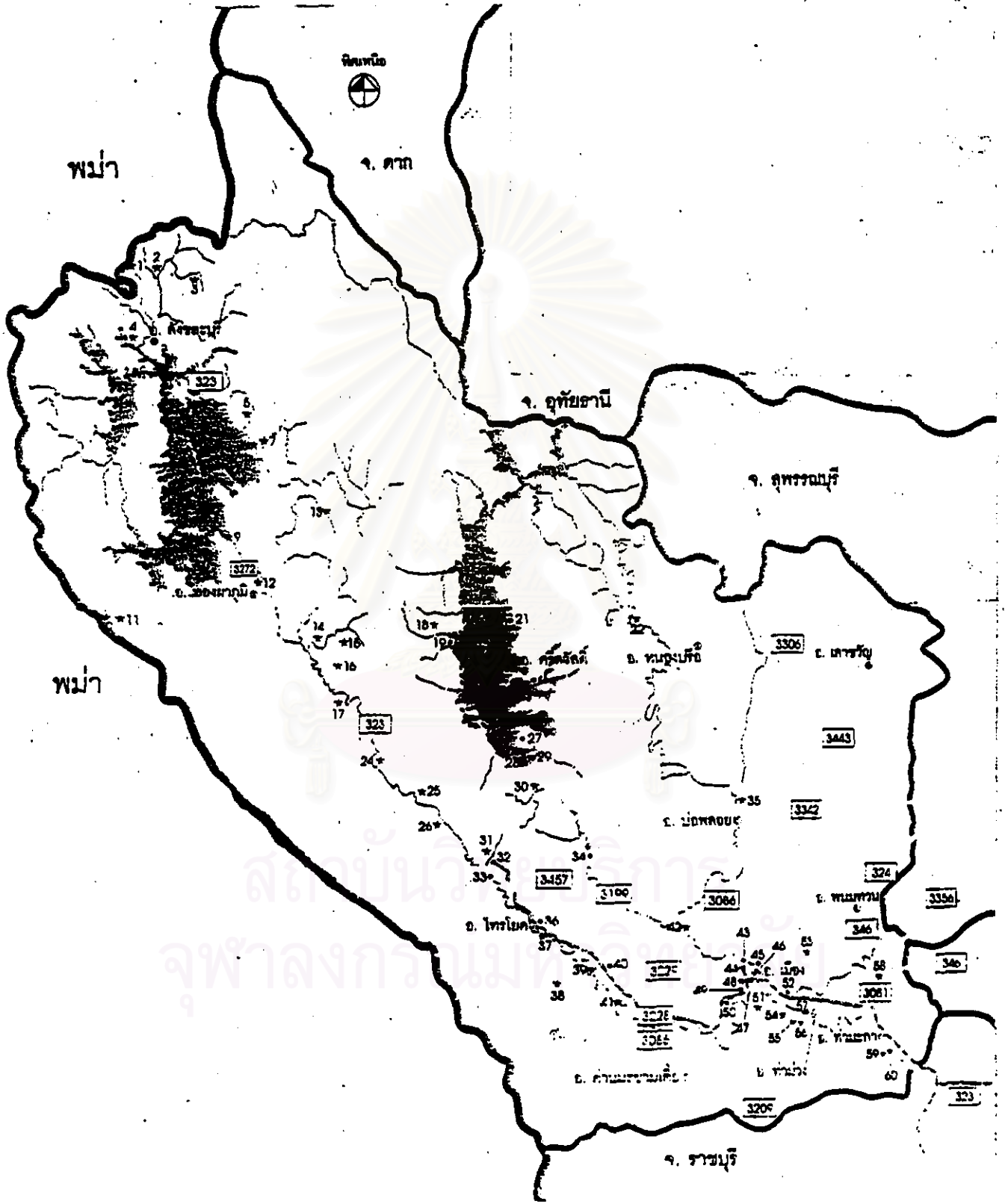
นำตัวอย่างพันธุ์ไม้ที่ได้จากการสำรวจและเก็บตัวอย่าง มาจัดทำตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง และตัวอย่างคองตามแบบมาตรฐาน เพื่อเก็บไว้ศึกษาและอ้างอิงทางวิชาการ

ระยะเวลาที่ทำการศึกษา

เริ่มดำเนินการศึกษาและสำรวจพืชผักพื้นเมืองในจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม 2540 ถึงเดือนตุลาคม 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่แสดงอาณาเขตจังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา : คู่มือนำเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี (2542)